

Рахунок 20 «Виробничі запаси» призначено для узагальнення інформації про наявність і рух належних підприємству запасів сировини і матеріалів (у тому числі сировина й матеріали, які є в дорозі та в переробці), будівельних матеріалів, запасних частин, матеріалів сільськогосподарського призначення, палива, тари й тарних матеріалів, відходів основного виробництва.

За дебетом рахунку 20 «Виробничі запаси» відображаються надходження запасів на підприємство, їх дооцінка, за кредитом — витрачання на виробництво (експлуатацію, будівництво), переробку, відпуск (передачу) на сторону, уцінка тощо.

Рахунок 20 має такі субрахунки: 201 «Сировина й матеріали», 202 «Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби», 203 «Паливо», 204 «Тара й тарні матеріали», 205 «Будівельні матеріали», 206 «Матеріали, передані в переробку», 207 «Запасні частини», 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення», 209 «Інші матеріали».

Запаси відображаються в бухгалтерському обліку і звітності за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.

Запаси відображаються за чистою вартістю реалізації, якщо на дату балансу їх ціна знизилась, або вони зіпсовані, застаріли, або іншим чином втратили первісно очікувану економічну вигоду.

Т. М. Купчишина, магістрант
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
(науковий керівник: Бондар М. І.,
канд. екон. наук, доцент)

ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Основні засоби відіграють дуже важливу роль у діяльності усіх підприємств будь-якої форми власності, і тому питання обліку основних засобів і правильність його ведення, є дуже актуальним для усіх без винятку підприємств.

Будь-який об'єкт бухгалтерського обліку, в тому числі основні засоби, придбаний підприємством, має бути відображений в обліку. Проте перш ніж перейти до безпосереднього обліку, потрібно визначити етапи визнання, класифікації та первісної оцінки.

Точне визнання, правильна класифікація і достовірна оцінка — запорука точного, правильного й достовірного обліку.

Що стосується активів взагалі, то етап визнання важливий тому, що визначає набір критеріїв, які використовують при вирішенні питання про включення статті, що підпадає під визначення активу, в фінансову звітність. Іншими словами, стаття, яка відповідає визначенню активів, може не відповідати критеріям визнання (прикладом можуть слугувати людські ресурси) [3, с. 23].

В економічній літературі під основними засобами розуміють засоби праці, що використовуються (експлуатуються) протягом тривалого часу, при цьому зберігають свою первісну фізичну (натуральну) форму і переносять свого вартість на виготовлений продукт частинами, протягом кількох виробничих циклів, у міру зносу (фізичного і морального).

Найповніше проблему визнання основних засобів та критеріїв, за якими слід відносити цінності до основних засобів, дослідила Л. Кулікова у своїй монографії «Учет основных средств: современная концепция и тенденции развития». Зокрема, вона розглядає такі критерії віднесення активів до основних засобів: функціональна роль, призначення, сфера діяльності, нерухомість, тривалість використання, матеріальність, вартісна межа [4, с. 408].

Розглядаючи питання *функціональної ролі активів*, Л. Кулікова вважає, що не слід обмежувати використання основних засобів лише як засобів праці. З таким твердженням не можна не погодитися, адже це дасть змогу віднести до основних засобів об'єкти, які не можуть слугувати засобом праці в буквальному розумінні.

Суть такого критерію, як *призначення активів*, полягає в тому, що основні засоби визнаються частиною майна.

Третій критерій, який виділяє основні засоби серед інших об'єктів обліку, — *сфера їх діяльності*. Л. Кулікова зазначає, що К. Маркс, критикуючи погляди А. Сміта на основний капітал, підкреслював, що споруда, функціонуючи як житловий будинок, зовсім не має форми капіталу. К. Маркс до основного капіталу відносив засоби праці, які функціонують у процесі виробництва, для створення додаткової вартості

Такий критерій, як *тривалість використання*, був запроваджений Німецьким торговим кодексом. Критерій тривалості використання активів підприємства у виробничій діяльності дає змогу поділити їх на основні засоби та засоби в обороті.

Наступним критерієм віднесення об'єктів до основних засобів Л. Кулікова називає *матеріальність*. Наявність фізичної форми для віднесення активу до основного засобу визнають більшість науковців.

Також основні засоби повинні мати *вартісну межу*. У міжнародних стандартах фінансової звітності такий критерій не використовується. Проте деякі країни, зокрема Російська Федерація, застосовує цей критерій, хоча вартісна межа не повинна бути визначальним критерієм, оскільки він залежить від інфляційних змін в економіці. Але повністю ігнорувати цей критерій не варто, оскільки всі засоби праці з незначною вартістю, проте із строком дії більш як один рік, потрібно було б відносити до категорії основних засобів [3, с. 25].

В Україні критерії визнання для кожного виду об'єктів обліку встановлено національними стандартами бухгалтерського обліку.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності визначає Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92 з подальшими змінами та доповненнями.

Відповідно до П(С)БО 7 виділяють кілька критеріїв віднесення об'єктів до основних засобів: об'єкт бухгалтерського обліку повинен бути визнаний активом; використовуватись для чітко визначених цілей; мати очікуваний строк корисного використання більш як один рік або операційний цикл (якщо він довший за рік); мати фізичну форму — бути матеріальним активом.

Таким чином, визнання — це процедура стандартна і обов'язкова для всіх без винятку об'єктів обліку. У зв'язку з цим можна зробити висновок, що недоліки національного законодавства у сфері бухгалтерського обліку й оподаткування створюють перешкоди для стандартизації та гармонізації бухгалтерського обліку в цілому й обліку основних засобів зокрема. Тому питання визнання об'єктів основних засобів потребує подальшого дослідження, насамперед щодо об'єднання бухгалтерського обліку та обліку для потреб оподаткування.

Список використаних джерел

1. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2000 / Пер. з англ.; за ред. С.Ф.Голова. — К., 2000. — 1272 с.
2. Бондар О. Проблеми визнання основних засобів у бухгалтерському і податковому обліку // Бух. облік і аудит. — 2004. — № 3.
3. Панасенко А. П. Проблеми визнання основних засобів у бухгалтерському обліку // Держава та регіони: Серія: Економіка та підприємництво. — 2006. — № 3.